

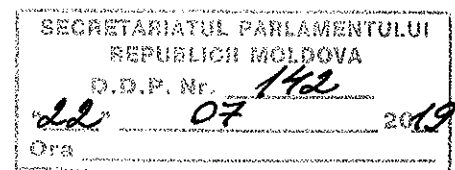
Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Parlamentul Republicii Moldova

În conformitate cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de lege pentru modificarea Regulamentului Parlamentului adoptat prin Legea nr.797/1996 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.50, art.237).

Anexă:

1. Proiectul de lege;
2. Nota informativă.

Deputați în Parlamentul Republicii Moldova

Radu Marian
Roca Veronica
Obu Pencilu
Cucuzne Petru
Sherman Dorne

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA
LEGE
pentru modificarea Regulamentului Parlamentului,
adoptat prin Legea nr.797/1996

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Articol unic. - Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996 (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr.50, art.237), cu modificările ulterioare, se completează cu Capitolul 9¹ cu următorul cuprins:

”CAPITOLUL 9¹

COLABORAREA PARLAMENTULUI CU SOCIETATEA CIVILĂ

Articolul 128². Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă

(1) Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă se desfășoară în baza prevederilor prezentei legi, Concepției privind cooperarea dintre Parlament și societatea civilă, altor acte normative.

(2) În vederea asigurării procesului de cooperare dintre Parlament și societatea civilă, Secretariatul Parlamentului ține evidența organizațiilor societății civile interesate, care cuprinde organizațiile neguvernamentale înregistrate în Republica Moldova care își exprimă dorința de a coopera cu Parlamentul.

(3) În scopul informării societății civile despre activitatea Parlamentului, Secretariatul Parlamentului asigură ținerea web site-ului Parlamentului, pe care se plasează informații despre activitatea Parlamentului, ordinea de zi a ședințelor în plen, proiectele de acte legislative parvenite la Parlament.

Articolul 128³. Principiile cooperării dintre Parlament și societatea civilă

În procesul de cooperare, Parlamentul și reprezentanții societății civile se conduc de următoarele principii:

- activism civic și implicare;
- încredere;
- parteneriat;
- responsabilitate și răspundere;
- transparență, inclusiv financiară;
- independența politică a inițiativelor civice;
- dezvoltarea durabilă și echilibrată;
- egalitatea de oportunități.

Articolul 1284. Obiectivele cooperării

Pentru o cooperare permanentă, deschisă și eficientă dintre Parlament și societatea civilă se stabilesc următoarele obiective:

- a) reprezentarea cât mai largă în Parlament a opiniilor diverselor grupuri voluntare de cetățeni;
- b) evaluarea obiectivă a problemelor cu care se confruntă societatea;
- c) eficientizarea democrației participative și a procesului de luare a deciziilor;
- d) încurajarea inițiativelor civice;
- e) extinderea și perfecționarea cadrului legislativ prin participarea cât mai largă a alegătorilor la acest proces.

Articolul 1285. Formele cooperării

(1) Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă se va efectua în următoarele forme:

- a) consultare permanentă - Parlamentul pune la dispoziția societății civile proiectele de acte legislative, prin plasarea acestora pe web-site-ul Parlamentului;
- b) întruniri ad-hoc - la inițiativa Președintelui Parlamentului, a Biroului permanent, a comisiilor parlamentare permanente, a fracțiunilor parlamentare sau a organizațiilor societății civile, pot fi organizate întruniri ad-hoc pentru consultări asupra unor probleme concrete de pe agenda Parlamentului și asupra altor probleme de interes național;

c) audieri publice - audierile publice vor fi organizate cel puțin o dată pe an de către fiecare comisie parlamentară permanentă întru consultarea organizațiilor societății civile în probleme de pe agenda Parlamentului sau în alte probleme de interes național;

d) conferința anuală - pentru a evalua gradul de cooperare și pentru a decide asupra unor noi direcții de cooperare între Parlament și organizațiile societății civile, Președintele Parlamentului convoacă anual o conferință cu participarea reprezentanților organizațiilor societății civile, precum și a reprezentanților din cadrul Parlamentului;

e) inițiativa civică – cerere, sesizare sau propunere adresată Parlamentului de către un grup voluntar de cetățeni, care vizează o problemă de interes public major.

(2) Reprezentanții societății civile pot fi incluși în grupurile de lucru create de Parlament și de organele de lucru ale acestuia în vederea elaborării sau definitivării unor proiecte de acte legislative.

Articolul 128⁶. Înaintarea inițiativei civice

(1) Printr-o inițiativă civică un grup voluntar de cel puțin 30 de cetățeni pot solicita Parlamentului să dezbată o problemă de interes major. Inițiativa civică poate fi depusă în scris, expediată prin poștă sau fax sau transmisă în format electronic.

(2) În sensul susținerii inițiativei civice, cetățenii Republicii Moldova se pot pronunța prin aplicarea semnăturii olografe pe documentul ce însoțește inițiativa civică sau prin intermediul web-site-ului Parlamentului.

(3) Semnătura se considera valabilă dacă aceasta conține numele, prenumele, codul personal și domiciliul semnatarului.

(4) Inițiativa civică care pe parcursul a 60 de zile de la înregistrare, va acumula 10.000 de semnături, va fi supusă audierilor publice de către comisia permanentă de profil, după care va fi înaintată Biroului permanent pentru includerea acesteia în ordinea de zi a plenului Parlamentului.

(5) Modul de înaintare, procesare și cerințele înaintate față de inițiativa civică se stabilește prin regulament aprobat de Biroul Permanent.

(6) În funcție de specificul problemei abordate, la examinarea inițiativei civice vor fi implicate și autoritățile administrației publice centrale/locale,

autorități împuternicite cu atribuții pentru rezolvarea problemelor sesizate, precum și alte părți interesate.

Articolul 1287. Contribuția societății civile

(1) Organizațiile societății civile interesate pot accesa liber informația și prezenta expertize, analize de impact, comentarii, opinii, evaluări, propuneri și alte materiale, respectând standardele/cerințele de cooperare stabilite de legislația în vigoare.

(2) Toate contribuțiile organizațiilor societății civile, realizate în cadrul procesului de cooperare cu Parlamentul, poartă caracter de recomandare.

Articolul 128⁸. Activități în Parlamentul Republicii Moldova

(1) La inițiativa Președintelui Parlamentului, organelor de lucru ale Parlamentului, în încăperile Parlamentului pot fi desfășurate ședințe, mese rotunde, seminare, conferințe și alte acțiuni ce țin de activitatea legislativă.

(2) Copiile stenogramelor redactate, recomandărilor, alte materiale pregătite în urma desfășurării ședințelor, meselor rotunde, seminarelor, conferințelor și altor acțiuni legate de activitatea legislativă a Parlamentului, se transmit la biblioteca Parlamentului în decurs de 10 zile din ziua desfășurării acestora.”

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ

Proiectul de lege privind modificarea Regulamentului Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797/1996, prin care se introduce un mecanism de cooperare cu societatea civilă, în special formele cooperării. Una din noutățile acestui mecanism este inițiativa civică – ce survine din necesitatea de a dinamiza procesele democratice din Republica Moldova și a responsabiliza Parlamentul Republicii. O democrație funcționează eficient atunci când propunerile și criticile cetățenilor sunt luate în considerare în permanență, nu doar în timpul campaniilor electorale, și când cetățenii îi percep pe deputații ca reprezentanții poporului.

Autorul proiectului de lege este Radu Marian, iar mecanismul de funcționare al inițiativei civice a fost elaborat în baza consultărilor cu Direcția Petiții a Parlamentului, Direcția Juridică a Parlamentului, Centrului pentru Guvernare Electronică, reprezentanților Parlamentului Marii Britanii și a membrilor din societatea civilă.

Pe parcursul ultimilor ani, o dată cu creșterea ponderii populației cu acces la Internet în Republica Moldova, au devenit tot mai populare inițiativele de petiționare în masă, prin care sute sau mii de oameni se mobilizează și se alătură unei cauze comune. Problema acestor inițiative de activism online ale cetățenilor este că nu există o finalitate sau vreo acțiune din partea factorilor de decizie care să ducă la rezolvarea problemei enunțate în aceste petiții.

Există deja o legislație cu privire la petiționare autorităților, reglementată în Codul Administrativ, însă acesta nu permite semnarea colectivă a inițiativelor de importanță majoră. Există o diferență însemnată de impact între o petiție trimisă de o singură persoană autorităților și o inițiativă semnată de mii sau zeci de mii de cetățeni. Acest mecanism nu doar că va responsabiliza principalele organe electivale ale țării, în special Parlamentul, dar și va oferi o voce mai puternică și un impact public mult mai mare pentru problemele cele mai stringente ale societății.

La fel, există deja un portal online pentru depunerea petițiilor individuale online pe site-ul Parlamentului¹, însă acesta nu este atractiv pentru public. În 2017, au fost depuse 45 de petiții, iar în 2018 – 182. Atractivitatea scăzută a acestei pagini este

---

¹

<http://parlament.md/Rela%C8%9Biicucet%C4%83%C8%9Beanul/ePeti%C5%A3ii/tabid/215/language/ro-RO/Default.aspx>

determinată de doi factori cruciali:

- Obligatoritatea semnături electronice, de care dispun puțini cetățeni. Conform datelor oferite de Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică, există în prezent 126,373 semnături electronice emise în Republica Moldova, dintre care 34 353 - emise în cadrul proiectului MobileID(SIM Card), și 92 020 - emise pe dispozitive tradiționale. Cifra de de 126.373 semnături reprezintă doar 4.5% din numărul total estimate de utilizatori de internet din Republica Moldova.
- Lipsa unui mecanism de petiționare colectivă care să încurajeze mobilizarea la scară largă.

Proiecte similare în Uniunea Europeană

În acest sens, proiectul de lege propune ca în cazul inițiativelor civice, să fie posibilă semnarea pe format hârtie, iar în cazul inițiativelor civice lansate online, să fie eliminată obligativitatea aplicării semnăturii electronice. În schimb, utilizatorul va putea semna online o petiție introducând următoarele date: numele, prenumele, codul său personal (IDNP) și domiciliul, un mecanism similar folosindu-se și în Marea Britanie, unde nu exista obligativitatea semnarea unei inițiative cu o semnătură electronică. Proiectul din Marea Britanie se bucură de o mare popularitate în rândul cetățenilor; din 2011 până acum, au fost depuse 22.225 petiții, semnate de peste 27 milioane de semnături; 376 de petiții au primit răspuns de la guvern, iar 63 petiții au primit răspuns de la Parlament². În același timp, există proiecte similare de petiționare colectivă în Estonia și Letonia, iar la semnarea petiției există obligativitatea³ prezentării semnăturii electronice. Există totuși o diferență enormă între gradul de digitalizare în aceste țări și Republica Moldova. În Estonia de exemplu, există 1.143.285 ID-uri electronice active⁴, ceea ce reprezintă aproape 86% din populație.

Modul de funcționare a inițiativei civice

Proiectul de lege prevede ca Biroul Permanent va fi responsabil de aprobarea unui

---

² <https://petition.parliament.uk/>

³ https://www.kogu.ee/wp-content/uploads/2015/10/E-democracy-in-Action_case-studies-from-Estonia-Latvia-Finland_2016.pdf

⁴ <https://www.id.ee/index.php?id=30467>

regulament de funcționare a acestui mecanism de inițiativă civică, inclusiv înaintarea, procesarea și cerințele care trebuie respectate pentru ca inițiativa civică să poate ajungă în ordinea de zi a plenului Parlamentului.

Acest regulament trebuie să includă următoarele prevederi:

1. Cetățenii și rezidenții pot semna o inițiativă civică doar o singură dată.
2. Inițiativa civică trebuie să abordeze un subiect care se află în prerogativele Parlamentului Republicii Moldova;
3. Inițiativa civică care acumulează cel puțin 10.000 semnături se adresează Parlamentului Republicii Moldova, care este obligat să includă subiectul inițiativei civice pe ordinea de zi a ședinței de plen a Parlamentului și să pună la vot elaborarea, de către comisia permanentă relevantă, unei hotărâri sau proiect de lege care să contribuie la rezolvarea probleme expuse în inițiativa civică.
4. Parlamentul este obligat să includă subiectul inițiativei civice care a acumulat numărul de semnături necesare în ordinea de zi a ședinței de plen a Parlamentului, în cel mult 60 de zile calendaristice de la ziua în care inițiativa civică a acumulat numărul necesar de semnături, cu excepția zilelor de pauză între sesiunile parlamentare.
5. Nu vor fi acceptate inițiativele civice care:
  - i. Propun o acțiune care a fost deja inițiată în altă petiție;
  - ii. Nu solicită de la Parlament o acțiune concretă;
  - iii. Propun o acțiune care nu intră în prevederile Parlamentului;
  - iv. Propun acțiuni de care sunt responsabile autoritățile locale din Republica Moldova, guvernele și autorităților altor state, sau o acțiune care a fost deja realizată de o altă organizație;
  - v. Sunt defăimătoare, calomnioase sau includ declarații false;
  - vi. Se referă la un subiect asupra căruia există o ordonanță a instanței de judecată;
  - vii. Includ mențiuni sau promovare a unui partid politic;
  - viii. Includ o reclamă, spam sau promovează un produs sau serviciu specific
  - ix. Includ limbaj licențios și cuvinte necenzurate;
  - x. Atentează la drepturile și libertățile unui anumit grup de persoane, sau minorități;
  - xi. Incită la ură. Acestea includ petiții care atacă, critică sau accentuează negativ o persoană sau grup de persoană în funcție de vârstă, dizabilități, origini etnice, gen, condiții medicale, naționalitate, rasă, sau orientare sexuală;

6. În cazul inițiativelor civice semnate online, datele personale ale semnatarilor nu vor fi stocate și vor fi criptate pentru a nu permite vizualizarea lor de către părți terțe. Vor fi însă stocate temporar datele personale ale creatorilor inițiativei, pentru ca aceștia să poate fi contactați de autorități.

În mod firesc, există riscul semnăturilor duplicate și false, în special la semnarea online, dar sunt posibile soluții tehnice care să diminueze riscul, cum ar fi confirmarea semnăturii prin SMS, verificarea unicității codului personal și implementarea unor filtre ce țin de adresa și frecvența IP a semnatarului.

Pragul de 10.000 de semnături a fost stabilit în baza experienței altor state, iar cifra fixă și simbolică a fost aleasă din perspectiva comunicării mai eficiente cu publicul.

Pentru a pune în practică acest proiect de lege, Comisia parlamentară permanentă „administrație publică”, de a cărui domeniu de activitate ține organizarea și controlul examinării petițiilor, asistată de Direcția petiții și audiențe și Direcția tehnologii și comunicații din cadrul Secretariatului Parlamentului, vor crea un regulament de funcționare a petițiilor (ulterior aprobat de Biroul Permanent) și vor anunța licitația publică pentru selectarea companiei care va dezvolta site-ul web pentru inițiativele civice lansate online

Fundamentarea economico-financiară

Acest proiect de lege necesită un buget fix inițial de aproximativ 50.000- 200.000 lei pentru dezvoltarea paginii web și a unei strategii inițiale de comunicare, dar și un buget anual de salarizare a două cadre de personal care se vor ocupa de administrarea proiectului.

Principalele prevederi

Proiectul de lege presupune elaborarea unui capitol care se reglementeze cooperarea cu societatea civilă, inclusiv principiile, obiectivele și formele cooperării. Proiectul de lege reglementează și procesul de înaintare a inițiativei civice, pragul care trebuie atins pentru ca o inițiativă legislativă să aibă posibilitatea de a fi pusă pe ordinea de zi a plenului parlamentului și ce constituie o semnătură valabilă.

Rede Marian